

Yitirdiklerimiz

Peride Celal YÖNSEL

Türk edebiyatının ünlü kadın romancılarından Peride Celal, 15 Haziran 2013 Cumartesi günü İstanbul'da hayata veda etti. Vasiyeti üzerine, cenazesinin ne zaman, nerede toprağa verildiği ailesi tarafından gizli tutuldu.

10 Haziran 1915 tarihinde İstanbul'da doğdu. Babası Mehmet Celalettin Erem Bey, annesi ise Zeliha Mirat Hanım'dır. Yetişme döneminde üvey babasının soyadı Bayburtluoğlu'nu kullandı.

Haydarpaşa İlkokulu ve Samsun Ortaokulundan sonra İstanbul Saint Pulchérie Fransız Kız Lisesinde iki yıl öğrenim gördü. Lise öğrenimine devam etmeyip eniştesi Ali Naci Karacan'ın ortağı bulunduğu *Tan* gazetesinde çalışmaya başladı. Peyami Safa'nın teşvikiyle hikâye ve roman yazma konusunda kendini geliştirdi. Özel ders alarak Fransızcasını ilerletti. İstanbul Elektrik Şirketinde ve Neşriyat Bürosunda bir süre çalışıp (1940-1944) İsviçre'ye gitti. Bern Basın Ataşeliğinde üç yıl sekreterlik yaptı (1944-1947). Büyükelçi, ünlü romancı Yakup Kadri Karaosmanoğlu'ydü. Ondan edindiği bilgi de yazarlığına katkıda bulundu. İsviçre'den *Cumhuriyet* gazetesine *İsviçre Mektupları* adını verdiği söyleşiler gönderdi. Yurda dönüşünde (1947) Başbakanlık Basın Yayın Genel Müdürlüğünde görev aldı. İki yıl sonra *Yeni İstanbul* gazetesine geçti. Edebiyat sayfasının hazırlanmasında görevlendirildi. İki yıl sonra *Milliyet* ve *Son Posta* gazetelerinde hikâye, söyleşi ve tefrika romanlar yayımlayarak adını edebiyat çevrelerine duyurdu. Bazı eser ve yazılarında P. Gençay, Peride Celal Bayburtlu imzalarını kullandığı görüldü. 1935-1949 yılları arasında gençlere yönelik *peembe roman* denilen aşk ve macera romanları yazarak büyük ün kazandı. İlk romanı *Sönen Alev*, *Son Posta* (1938); *Ben Vurmadım* ise Erzurum'da *Doğu*

gazetesinde (1942) tefrika edildi. Ancak, bu tür romanlarının sanat değeri düşüktü. Geçinmek, para kazanmak için yazılmışlardı. 1949'da *Dar Yol* ve 1954'te *Üç Kadının Romanı*'yla sanat değeri yüksek gerçek romancılık dönemi başladı. Romancılığının bu döneminde İstanbul halkının hayatından kesitler sundu. Etkileyici roman karakterleri yarattı. Romanlarından *Kızıl Vazo* 1961, *Yıldıztepe* 1965 ve *Ada* adlı hikâyesi 1988'de film yapıldı.

Üç Yirmi Dört Saat romanıyla 1977 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü ve *Kurtlar* romanıyla 1991 Orhan Kemal Roman Ödülü'ne layık görüldü. 15. İstanbul Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı seçildi (1996).

Her birinin yeni baskıları yapılan roman ve hikâye kitapları ilk baskı yıllarına göre şunlardır:

Roman: *Sönen Alev* (1938), *Yaz Yağmuru* (1940), *Ana Kız* (1941), *Kızıl Vazo* (1941), *Ben Vurmadım* (1942), *Atmaca* (1944), *Aşkın Doğuşu* (1944), *Yıldıztepe* (1944), *Dar Yol* (1949), *Üç Kadının Romanı* (1954), *Kırkıncı Oda* (1958), *Gecenin Ucundaki Işık* (1963), *Güz Şarkısı* (1966), *Evli Bir Kadının Günlüğünden* (1971), *Üç Yirmi Dört Saat* (1977), *Kurtlar* (1990), *Deli Aşk* (2002). **Hikâye:** *Jaguar* (1978), *Bir Hanımefendinin Ölümü* (1981), *Pay Kavgası* (1985), *Mektup* (1995), *Melahat Hanım'ın*

Düzenli Yaşamı (1999).

Hakkında Alpay Kabacalı tarafından 1996'da *Çok Katmanlı Duyarlıklar Yazarı Peride Celal* ve Selim İleri tarafından aynı yıl *Peride Celal'e Armağan* kitapları yayımlandı.

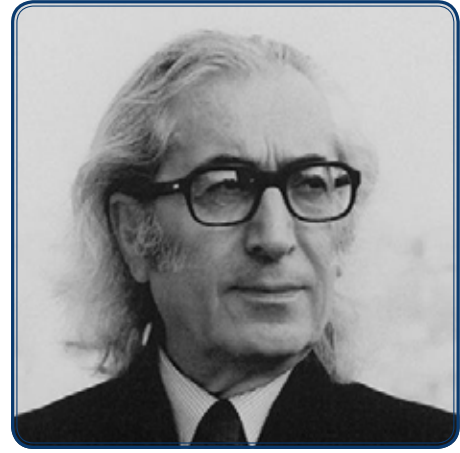
Fransızca bilen Peride Celal, avukat Atıf Yönsel ile evlenmişti. Bu evlilikten kızı Zeynep ile üvey oğlu Refet Yönsel bulunmaktadır. Eşi kendisinden önce ölmüştü. Kızı Zeynep Ergun da yazardır.

Peride Celal, kadın yazarlarımız arasında son altmış yıldaki eserleriyle haklı bir üne kavuşmuştu. Yazarlığın yaşının olmadığını gösterircesine birbirinden değerli eserler bırakarak aramızdan ayrıldı. Ruhu şad olsun!

Sait MADEN

Türk Dili yazarlarından TDK 1974 Çeviri Ödülü sahibi, şair, çevirmen ve grafiker Sait Maden 19 Haziran 2013 Çarşamba günü, açık kalp ameliyatı sonrası tedavi gördüğü İstanbul Altunizade Başkent Hastanesinde hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, 21 Haziran 2013 Cuma günü Üsküdar Şakirin Camisi'nde kılınan cuma ve cenaze namazlarının ardından Karacaahmet Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Maden, 1932 yılında Çorum'da doğdu. Çorumlu Madanoğulları ailesindedir. İlk ve orta öğrenimini Çorum'da yaptı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (şimdi Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) Resim Bölümünde yüksek öğrenimine devam ederek Bedri Rahmi Atölyesinden mezun oldu (1949-1954). Resim öğreniminin yanı sıra grafik sanatıyla ilgilendi. 1955-1960 yılları arasında tiyatro dekorları, sinema afişleri tasarladı. Diğer yandan gazetecilikle geçimini sağladı (1958-1963). 1964 yılında kendi grafik atölyesini kurarak profesyonel grafiker olarak kitap kapağı, afiş, logo/imlek, broşür, ambalaj ve etiket tasarımları yaptı. Sekiz bin kadar kitap ve dergi kapağı tasarımı yaptığı yazılmıştır. *Milliyet Sanat* dergisinin imleği de onundur.

Edebiyatın şiir dalıyla ilgilendi. On üç yaşındayken şiir yazmaya, on sekiz yaşında da Fransızcadan şiir çevirileri yapmaya başladı. 1950 yılında Baudelaire'den *Moesta et Errabunda* çevrisiyle *Varlık* dergisinin şiir çeviri yarışmasında birincilik ödülünü kazandı. İspanyol Lorca'nın şiirlerini Türkçeye çevirebilmek için İspanyolca öğrendi. Şiir çevirmek, edebî dallar içinde en zor olanıdır. Hatta, şiirin çevrilemeyeceğini savunan edebiyatçılar da vardır. Maden, dünyanın ünlü şairlerinden başta Baudelaire olmak üzere Mayakovski, Aragon, Lorca, Neruda, Paz, Eluard ve Perse ile pek çok yabancı şairin şiirlerini Türkçeye çevirerek Türkiye'de tanınmalarını sağladı. Şiir çevirmede ustalaştı. Şiir çevirileri ve sanat yazıları *Türk Dili*, *Varlık*, *İstanbul*, *Yeditepe*, *Soyut*, *Somut*, *Adam Sanat*, *Şiir Odası*, *Yazko Edebiyat*, *Türkçe*, *Yansıma*, *Hürriyet Gösteri*, *Çevre ve Grafik Sanatı* dergilerinde yayımlandı. Çekirdek Yayınevini kurarak da kültür dünyamıza hizmette bulundu.

Aldığı ödüller içinde; *Varlık* dergisi 1950 Çeviri Şiir Yarışması Birincilik Ödülü (Baudelaire'den *Moesta et Errabunda* ile) ve TDK 1976 Çeviri Ödülü (Aragon'dan *Elsa'ya Şiirler* ile) önemlidir.

Kitapları, tür ve ilk baskı yıllarına göre şöyle sıralanabilir:

Şiir: *Açıl Ey Gizem/Bütün Şiirler 1* (1996), *Yol Yazıları/Bütün Şiirler 2* (1997), *Hiçlemeler/Bütün Şiirler 3* (1997), *Şiirin Dip Sularında/Bütün Şiirler 4* (2004). **Antoloji/Seçki** (Çeviri Şiirler): *Şiir Tapınağı/İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni* (1985), *Yeryüzü Şiiri/Yaratılış Şiirleri/İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni 1* (1998), *Yeryüzü Şiiri/Türküler/İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni 2* (1998), *Yeryüzü Şiiri/Söylenceler Destanlar/İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni 3* (1998), *Çağdaş İspanyol Şiiri Antolojisi 1900-2000* (2001), *Bir Şiir Müzesi* (2009). **Uyarılama:** *Fuzûlî/Bugünün Diliyle Seçmeler* (2002). **Araştırma, İnceleme:** *Gerçekçilik Açısından Saint John Perse* (R. Garaudy'den çeviri, 1967), *Baudelaire* (J. P. Sartre'dan çeviri, 1982), *Türk Grafik Sanatı Tarihine Giriş: 1730-1830* (1979), *Mayakovski: Ben Kimim?* (Çeviri, 2003), *Örneklerle Şiirin İlkesi* (2004), *Cinayet Granada'da İşlendi/Lorca'nın Yaşam ve Ölüm Serüveni* (2007). **Çeviri:** *Yıldızlar Yanar Söner* (Bialik'ten, 1959), *Güneş Taşı* (Paz'dan, 1963), *Seçmeler* (Cendrars'tan, 1964), *Pantolonlu Bulut* (Mayakovski'den, 1969), *Kara Ada Şiirleri* (Neruda'dan, 1971), *20 Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı* (Neruda'dan 1973), *Bütün Şiirler* (Lorca'dan, 1974), *Seçme Şiirler* (Montale'den, 1975), *Elsa'ya Şiirler* (Aragon'dan, 1975), *Şiirler* (Eluard'dan, 1976), *Beyazların Çocuklarına Küçük*

Zenci Öyküleri/Masalları (Cendrars'tan, 1977), *Şiirler* (Perse'den, 1981), *Şiirler* (Mayakovski'den, 1984), *Kötülük Çiçekleri* (Baudelaire'den, 1996), *İlk Şarkılar* (Lorca'dan, 1997), *Ignacio Sanchez Mejias'a Ağıt* (Lorca'dan, 1997), *Çingene Remansları/Ozan New York'ta* (Lorca'dan, 1998), *Apaçık Yüreğim/Özel Günceler* (Baudelaire'den, 1999), *Seyir Defteri* (Kolomb'dan, 1999). **Baskıya Hazırlama:** *Hilmi Ziya Ülken/Uyanış Devirlerinde Tercümenin Rolü* (Gülseren Ülken'le, 1997). **Katalog:** *Simgeler* (150 grafik tasarım, 1990).

Hakkında 2009 yılında sanatçı dostları tarafından *Bir Usta, Bir Dünya: Sait Maden* (bs. hzl. Selahattin Özpabalıyıklar) adlı kitap yayımlandı.

Manevi ağabeyim büyük şair ve yazar Orhan Şaik Gökyay, şiirlerinin ancak Sait Maden'in kapak tasarımı ve resimlemesiyle kitap bütünlüğünde yayımına izin vermiş ve *Bu Vatan Kimin* kitabı böylece ortaya çıkmıştı.

Fransızca ve İspanyolca biliyordu.

Oğlu Sarp Maden modern caz gitaristidir.

Çeviri şiirin ustalarından Sait Maden, hem çevirileriyle hem de kitap tasarımına getirdiği yeniliklerle daima saygıyla anılacaktır. Ruhu şad olsun!

Nail TAN